

► Marie Antoinetta

David Adjmi

**Nemáte
na chleba?**

Jezte koláče!

VERSAILLES - Tu větu Marie Antoinetta nikdy neřekla. Citát „Ať jedí koláče!“ byl v 18. století připisován kdejaké zámožnější dámě. Rousseau ho například v roce 1766 ve svém díle Vyznání, dlouho před tím než se Marie stala francouzskou královnou, přisoudil jistě korpulentní šlechtičně. Marie se sice často stavěla k poddaným povýšeně a předkládala jim na odiv svůj nákladný, hýřivý život, bylo to však více důsledkem její životní bezradnosti než zlovolnosti.

Pyšná Rakušanka

Marie Antoinetta Josepha Johanna Habsbursko-Lotrinská, známá jako Marie Antoinetta, byla patnáctým a předposledním potomkem královny Marie Terezie a císaře Františka Štěpána. Narodila se 2. listopadu 1755 ve Vídni.

Nevzhledný Ludvík

Nikdo se nedospělého čtrnáctiletého děvčátka neptal, jestli si chce vzít údajně dosti nevzhledného francouzského dauphina Ludvíka za manžela. Byla předurčena stát se prostředkem sňatkové politi-

ky habsburské monarchie. Co na tom, že o rok starší následník francouzského trůnu byl obézní, postrádal charisma a - jak se brzy ukázalo - byl rovněž psychicky labilní a sexuálně zdrženlivý. Svatba se konala roku 1770. O čtyři roky později se Ludvík stal francouzským králem.

Dráždivá krása

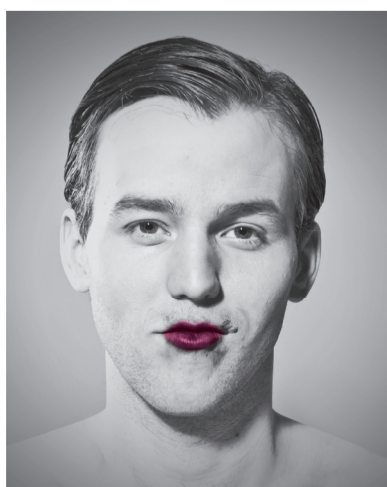
Marie byla na svou dobu výjimečně krásná žena. Také Ludvík byl jejím půvabem fascinován a nejen on, mladá královna okouzlovala kde koho. Její por-

tréty dokazují, že byla štíhlá s jemnými rysy a hladkou růžovou tváří. Podobala se otci, měla po něm široké čelo, velké, od sebe vzdálené oči a plné rty. Po matce podělila pomněnkově modré oči. Ludvík svou ženu vroucně miloval, plnohodnotný intimní život ji ale dlouho nemohl poskytnout a Marie se k němu zprvu chovala spíše jako k příteli. První dítě, dcera Marie Tereza, se mladému královskému páru narodila až po osmi letech manželství. Byla jediným potomkem Ludvíka a Marie, který se dožil dospělého věku.

Čtěte dále na straně 2 »

Programové tipy MDK v 99. sezoně

MDK zve na spanilou jízdu po ložnicích horních deseti tisíc!

Miláček

Guy de Maupassant
Režie: Daniel Špínar.
Nominace na Cenu Thálie pro Miloslava Kóniga za výkon v titulní roli.

„Kladenský Miláček nezůstává nic dlužen Maupassantově románu, ani dnešní době! Povinná četba se v kladenském divadle mění v nepřijemně pravdivou realitu, která je divákům servírována s nadsázkou a sarkasmem.“ (Divadelní noviny)

MDK zve na pravou italskou zábavu na úvěr!

Letní byt

Carlo Goldoni
Režie: Zdeněk Dušek

Miluje sličná Giacinta žárlivého Leonarda nebo svůdného Guglielma? Po kom pokukuje Vittoria? Za koho se provdá náruživá vdova Sabina? Čí šaty jsou nejkrásnější? Kdo to všechno platí? A co na to přídrzlé služebnictvo? Hořká italská komedie Carla Goldoniho o posedlosti luxusní dovolenou, dobrodružstvích na letním bytě a těžkém návratu domů.

Marie Antoinetta

» česká premiéra 15. února 2014 v Divadle Lampion «

Režie: Daniel Špinar

Překlad: Dana Hábová

Dramaturgie: Daniel Příbyl

Scéna, kostýmy: Linda Boráros

Osoby a obsazení:

Marie Antoinetta	Pavla Štorková
Ludvík XVI.	Ondřej Novák
Princ	Šárka Opršalová
Axel Fersen, rodinný přítel	Jiří Š. Hájek
Císař Josef II., Hokynář Sauce	Hynek Chmelař
Jolanda de Polignac, Sauceová	Bohdana Pavlíková
Tereza de Lamballe	Lenka Zahradnická
Stráž	Zdeněk Velen
Ovce	Jiří Böhm

David Adjmi

autor hry

Čtyřicetiletý americký dramatik vyrůstal v Brooklynu v rodině syrských emigrantů. Debutoval v roce 2003, větší úspěch mu přinesla až o pět let později hra Zločinci (The Evildoers), kterou uvedlo Yale Repertory Theatre. Tamtéž měla na podzim 2012 premiéru kritikou kladně hodnocená a diváky všele přijatá Marie Antoinetta, která se pak vydala na úspěšnou cestu po regionálních divadlech, zakončenou na podzim 2013 v newyorském divadle Soho Rep. Adjmi je považován za slibný talent současného amerického divadla.

Daniel Špinar

režisér inscenace

Jeden z nejvýraznějších současných českých divadelních režisérů. Nejprve absolvoval herectví na DAMU, tamtéž později vystudoval i režii. Dvě sezony působil jako kmenový režisér Divadla na Vinohradech. Za tamější inscenaci hry G. Büchnera Vojcek získal prestižní Cenu Alfréda Radoka. Spolupracoval s mnoha českými divadly, opakovaně také s Městským divadlem Kladno: po Egressyho Portugálii (2009) nastudoval vysoce ceněného Čechovova Racka (2010) a poté vlastní adaptaci Maupassantova Miláčka (2013).

Linda Boráros

výtvarnice inscenace

Vystudovala scénografii na DAMU, absolvovala stáž na St. Martins College of Design and Fine Arts v Londýně a postgraduální studium na VŠUP v ateliéru Design obuvi a oděvu. Jako scénografka a výtvarnice kostýmů spolupracovala na několika desítkách inscenací (často s režisérem Danielem Špinarem), mimo divadlo pracovala i na řadě krátkých a celovečerních filmů. Pro Městské divadlo Kladno navrhla v minulosti scénu a kostýmy k úspěšné inscenaci Čechovova Racka (2010).

Pyšná Rakušanka

» Pokračování ze strany 1

Vznešená trpitelka

Královna toužila po velké rodině, chtěla hlavně syna, dědice trůnu. Několikrát však potratila. Citové útrapy si vynahrazovala zálibou v drahých šatech, špercích, parukách i hazardních hrách. Ačkoli politika ji příliš nezajímala, využívala svého vlivu na Ludvíka, který oddaně toleroval její drahé záliby a platil je ze státní kasy. Marie utrácela stále víc, pořídila si několik desítek šatů s drahými kostýmy, byla schopna zaplatit astronomickou sumu za jedinou objednávku. Vymodlený syn Ludvík Josef přišel na svět až v roce 1781. Byl rachitický a měl zdeformovanou záda; zemřel v osmi letech na kostní tuberkulózu.

Druhý syn Ludvík Karel se narodil v roce 1785. Dítě mělo světlé vlasy a modré oči a zlé jazyky roznášely pomluvy, že jeho skutečným otcem byl královnin milenc, pohledný švédský diplomat Axel Fersen. Za revoluce byl syn královně odebrán a poslán na

Nejvážnějším skandálem Marie Antoinetty byl v roce 1785 vykonstruovaný komplot, do něhož byla ovšem zatažena nevině. Spiknutí měla na svědomí protřelá intrikánka, zchudlá šlechtična Jeanne de la Motte, která královnu nenáviděla a snažila se jí všemožně škodit. Jejím jménem požádala mocného kardinála Rohana o zakoupení překrásného brilantového náhrdelníku nevyčíslitelné hodnoty, který Marie sama předtím s těžkým srdcem odmítla. Kardinál poslechl a třpytivý dárek pro královnu pořídil. Marie ho ale nikdy nedostala, náhrdelník se zmocnila bezcharakterní Jeanne a začala jednotlivé diamanty rozprodávat. Jeden ze zlatníků však celý podvod prozradil. Kardinál byl zatčen, krátce po něm i Jeanne, která ještě stihla u soudu královnu křivě obvinít ze sexuálního poměru s kardinálem. Marie Antoinetta nikdy nedokázala lživá obvinění dostatečně vyvrátit a aféra s náhrdelníkem zcela zásadně přizivila rozhořčení lidu nad jejím rozmařilým životem.

Ekonomická krize se prohlubovala, lidé často neměli ani na chleba, zatímco královský dvůr si stále žil v nevidaném luxusu a královna dál popuzovala okázalým životním stylem. Královský pár smetla vzdušnou mečovou vlna: Ludvík byl Revolučním tribunálem odsouzen za vlastizrady a v lednu roku 1793 popraven. Královna Marie Antoinetta přežila v nenávisti davu ještě několik měsíců po Ludvíkově smrti v žaláři.

Otřete tu gilotinu, ať mi nezamaže límeček

Příležitost k projevení vzdoru, nezlomnosti a úcty k popravenému manželovi pojala Marie stylově a po svém. Nechala si ušít několik šatů černé barvy, která byla zakázána, a do jiné barvy se již, navzdory varování, neoblékla. Svého manžela přežila o devět měsíců. Krásná, upravená a hrdá, leč pohublá královna, v bílých prostých šatech s jemným krajkovým kapesníčkem v ruce kráčela za křiku rozvášněného davu 16. října 1793 vstříc gilotině. Na popravišti podala prý katu kapesníček se slovy: „Otřete tu gilotinu, ať mi nezamaže límeček.“

Dobová karikatura, na které chudý lid nese na svých bedrech církev a šlechtu.

převýchovu, aby zapomněl, odkud pochází a kdo byli jeho rodiče. Vychovatelem se mu stal jakýsi švec Simon. Ludvík Karel nakonec zemřel za nejasných okolností v nuzných podmínkách, snad na kostní tuberkulózu jako jeho bratr. Marie Antoinetta porodila ještě dcerku Žofii Helenu Beatrice, která se narodila v roce 1786 s těžkou tělesnou vadou a v jedenácti měsících zemřela.

Rakouská děvka

Královna si nikdy nezískala sympatie svých francouzských poddaných, trnem v oku byla i mnoha vlivným lidem u dvora. Kolovalo mnoho pohrdavých přezdivek a drbů, nazývali ji „pyšnou Rakušankou“ nebo dokonce „rakouskou děvku“. Nespravedlivě byla viněna z bankrotu státní pokladny. Přes všechny drahé látky, šperky, bujaré večírky a jiné nákladné koníčky bylo ale hlavní příčinou rozvrácení státní ekonomiky financování amerických kolonií v boji o nezávislost na Británii.

Cesta Marie Antoinetty na popraviště ve vozíku pro odsouzené na autentické skice.

Život Marie Antoinetty v datech

1755 Marie se narodila ve Vídni jako patnáctý potomek královny Marie Terezie a císaře Františka Štěpána.

1770 Patnáctiletá Marie se provdala za budoucího francouzského krále Ludvíka.

1775 Ludvík daroval Marii jako svatební dar zámeček Malý Trianon nacházející se v zahradách královského paláce ve Versailles. Marie si místo uzpůsobila k tomu, aby unikla formálnosti královského dvora a aby jí připomínalo rakouský domov. Vstup do sídla nebyl nikomu bez královnina výslovného souhlasu dovolen - s výjimkou jejich oblíbenky princezny de Lamballe a vévodkyně de Polignac.

1777 Bratr Marie Antoinetty, císař Josef II., navštívil francouzský královský pár, mimo jiné i proto, aby jej vybudil k plnohodnotnému naplnění manželství.

1778 Po osmi letech manželství porodila Marie první dítě, dcerku Marii Terezu.

1781 Marii se narodilo druhé dítě, vymodlený následník trůnu Ludvík Josef.

1783 Pomluvy a veřejné ostouzení Marie sílí. Objevují se pamflety popisující její nemravné a marnivé chování.

1786 Marii se narodila druhá dcerka, Žofie Helena Beatrice, byla však znetvořená a po jedenácti měsících zemřela. Marie si v té době nechala ve Versailles vybudovat umělou vesničku Hameau de la Reine. Odpočívala tam od přísné etikety dvora, pozorovala krávy při dojení, pila mléko, nebo například chytala ryby v jezírku.

1788 Teprve když se Francie ocitla na kraji státního bankrotu, odhodlal se Ludvík k reformám. Lidé se bouřili a požadovali svolání generálních stavů (šlechty, duchovenstva a třetího stavu). Ludvík z obav z vypuknutí občanské války vyhověl.

1789 Červen: Zástupci třetího stavu se prohlásili za Národní shromáždění, jediný ústavodárný parlament. Zemřel nejstarší královský syn Ludvík Josef. Červenec: Dav zaútočil na Bastillu, symbol královského útlaku.

Srpen: Národní shromáždění přijalo Deklaraci práv člověka a občana, která představovala první krok k vytvoření francouzské ústavy.

Říjen: Královská rodina je přestěhována z Versailles do Tuilerijského paláce v Paříži.

1791 Červen: Královská rodina se neúspěšně pokusila o útěk z hranice.

Září: Shromáždění přijalo novou ústavu a předložilo ji králi. Ludvík ji pod tlakem stvrdil přísahou. Francie se formálně stala konstituční monarchií.

1792 Červenec: Maximilien Robespierre, faktický vůdce Národního shromáždění, vyslovil přesvědčení, že by král měl být sesazen a Francie by se měla stát republikou.

Srpen: Král byl zajat. Ve Francii skončila monarchie a moc převzala komuna (revoluční výbor).

Září: Masová hysterie způsobila masakry, při nichž lid zaútočil na věznic a pobil více než 1500 odpůrců revoluce. Byl zvolen nový, radikálnější parlament - Konvent. Francie byla prohlášena republikou. Prosinec: Ludvík byl obžalován z vlastizrady, odsouzen k trestu smrti a za měsíc později veřejně stáť gilotinou.

1793 Září: Začíná Jakobínský teror, rok trvající období hromadných poprav faktických i domnělých nepřátel revoluce.

Říjen: Marie Antoinetta byla shledána vinnou ze zločinu velezrady a spiknutí proti státu. Po dvoudenním procesu byl vynesen trest smrti, který byl vykonán téhož dne gilotinou.

hlavní partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

ALPIQ

HORNICKÝ SKANZEN MAYRAU VE VINAŘICÍCH
Dřevěné dno, listopad-duben 9-15 hod.
květen-říjen 9-17 hod.
www.omk.cz

mediální partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

Tento program vydává společnost Divadla Kladno s.r.o. Společnost je založena Statutárním městem Kladno.

Ředitelka Městského divadla Kladno: Mgr. Blanka Bendlová,

umělecký šéf Městského divadla Kladno: Mgr. Daniel Příbyl.

Autorská práva autora hry zastupuje v České republice Aura - Pont s.r.o., Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.

Výprava byla zhotovena v dílnách Městského divadla Kladno; vedoucí výrobních dílen: Tomáš Dolanský;

světla: Jaroslav Beneš, Pavel Kašeljak, Jiří Douda; zvuk: Vladimír Nejedlý, Jan Pydych; rekvizity:

Růžena Hammerová, Pavel Burger; garderoba: Věra Vaiglová, Petra Hlaváčková; vlásenky: Eva Engelthalerová,

Malvína Hloušková; vedoucí techniky: Miroslav Novák, David Toman; inspicie a nápověda: Iveta Arnaudová;

produkce: Kristýna Břečková.

Grafický koncept programu: Johana Tomková

& Do Hoai Nam, grafická realizace: Tomáš Glasberger,

titulní fotografie: Patrik Borecký.

Cena programu 5,- Kč.